

KRYTERIA CERTYFIKACJI
dla OBIEKTÓW do 50 MIEJSC NOCLEGOWYCH
(wytłuszczone wiersze – kryteria obligatoryjne)

I. ARCHITEKTURA I OTOCZENIE OBIEKTU

1. Zachowanie ładu architektonicznego oraz takie ukształtowanie przestrzeni, które ma tworzyć harmonijną całość oraz uwzględniać w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.
2. **Obiekt nawiązujący swoją architekturą i kształtowaniem przestrzeni do lokalnych tradycji, stylu i sztuki.**
3. **W przypadku budynków starych i zabytkowych, stosowanie się do zaleceń konserwatorskich. Dbanie o zachowanie dziedzictwa historyczno-kulturowego z jednoczesnym wykorzystaniem go w edukacji gości.**
4. Nowo powstające obiekty powinny cechować się zachowaniem ładu architektonicznego i do ich wykończenia (zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz) powinno stosować się materiały ekologiczne, tzn. przyjazne środowisku, o pochodzeniu lokalnym i nadające się do recyklingu. Elewacja wykończona (kamień, drewno, tynk w kolorach pastelowych) naturalnymi materiałami z wykluczeniem tworzyw sztucznych, ograniczenie do minimum stosowania materiałów nie biodegradowalnych, wykluczenie stosowania PCV (siding, płyty, ławki itp.). Zalecane budownictwo energooszczędne i pasywne.
5. **Tereny zielone zaprojektowane z wykorzystaniem gatunków i odmian rodzimych.**
6. Energooszczędne oświetlenie elewacji (żarówki LED).
7. Wykorzystanie starych odmian drzew i krzewów owocowych. **W przypadku małych przestrzeni zielonych wokół obiektu zaprojektowanie zielonych tarasów, dachów, zielonych kąciaków dla gości, aranżacja zieleni w donicach.**
8. Zachowanie możliwie jak największej powierzchni biologicznie czynnej, zapewniającej naturalną retencję wód opadowych i roztopowych (nawierzchnie żwirowe, ażurowe – unikanie asfaltu, nawierzchni betonowych, kostki brukowej).
9. **Zachowanie części terenu zielonego w stanie naturalnym.**
10. Wprowadzenie schronień dla zwierząt typu: skrzynki lęgowe dla ptaków, budki dla nietoperzy, „hoteliki” dla owadów, schronienia dla jeży itp.

11. W wypadku posiadania bądź planowania założenia stawu, oczka wodnego, strumienia, kaskady i tym podobnych rozwiązań wodnych, projektowanie z uwzględnieniem wytycznych do rozwoju bioróżnorodności – zróżnicowanie stref głębokości, odpowiedni dobór roślinności, w przypadku mniejszych rozwiązań zabezpieczenie przed przemarzaniem do dna, itp.
12. Magazynowanie i wykorzystywanie wody deszczowej, głównie do celów ogrodowych. Gromadzenie wody deszczowej w zbiorniku z tworzywa stojącym lub podziemnym. W przypadku tego ostatniego wskazane wyposażenie w przelew awaryjny, który w czasie intensywnych opadów może kierować nadmiar wody do układu rozsączającego wodę w gruncie. Nawadnianie ogrodu z wykorzystaniem systemów oszczędzających wodę i energię.
13. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii np. do oświetlenia ogrodu, podgrzewania wody w basenie zewnętrznym.
14. **Pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów.**
15. Stosowanie środków ochrony roślin przyjaznych środowisku.
16. Odpowiednia lokalizacja i otoczenie miejsc parkingowych zielenią izolującą od hałasu, gazów spalinowych i pyłu. **Parking ze stojakami dla rowerów i alternatywnych źródeł komunikacji lub miejsce postojowe dla rowerów wewnątrz budynku.**
17. **Stosowanie czytelnego i estetycznego oznakowania z wykorzystaniem piktogramów odnoszących się do kwestii środowiskowych. Reklama obiektu zgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, bez dużych, „krzykliwych” reklam i banerów.**

II. WNĘTRZE OBIEKTU - POKOJE I POZOSTAŁE POMIESZCZENIA

1. Założenia ogólne: **stosowanie materiałów i technologii przyjaznych środowisku**, farby i lakiery niskoemisyjne, **aranżowanie pomieszczeń z wykorzystaniem lokalnego wzornictwa, rękodzieła użytkowego i artystycznego wykonanego przez lokalnych artystów**. Zdjęcia i obrazy prezentujące dziedzictwo kulturowe, historyczne i przyrodnicze regionu. **Stosowanie biodegradowalnych środków czyszczących.**
2. **Jeśli obiekt posiada recepcję: zmniejszenie zużycia papieru, pojemniki do segregacji odpadów, informacja o ekologicznym profilu obiektu.**
3. Pokoje: meble, podłogi, dywany i wykładziny z materiałów naturalnych. Stosowanie energooszczędnych źródeł światła, używanie programowalnych termostatów przy ogrzewaniu pomieszczeń, sprzęt RTV o obniżonym zużyciu energii, stosowanie technologii przyjaznych środowisku w systemach wentylacji i klimatyzacji, zachęcanie gości do rzadszej wymiany pościeli lub wymiana na żądanie.
4. **Łazienka: stosowanie dozowników do naturalnych mydeł i szamponów**, stosowanie systemów i rozwiązań ograniczających zużycie wody, **stosowanie nietoksycznych, biodegradowalnych środków czyszczących lub wydawanie pakietów galanterii hotelowej na żądanie gości w celu redukcji odpadów, wymiana ręcznika na żądanie.**

5. W przypadku posiadania sal konferencyjnych: oszczędzanie papieru, stosowanie produktów z makulatury, umieszczenie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, w przypadku posiadania sprzętu multimedialnego, stosowanie urządzeń energooszczędnych.
6. Kuchnia: stosowanie i wyszczególnienie w menu certyfikowanych produktów ekologicznych, stosowanie produktów pochodzących od lokalnych producentów i dostawców bądź wytwarzanych przez właścicieli obiektu, produkty fair trade w ofercie (np. kawa, herbata). Usługodawcy znane jest pochodzenie produktów i potrafi udzielić gościowi informacji na ich temat, wprowadzanie elementów tradycyjnej kuchni lokalnej, dania wegetariańskie w menu, nie stosowanie napojów i innych produktów w opakowaniach nie nadających się do recyklingu, nie stosowanie jednorazowych nie biodegradowalnych sztuczków, naczyń itp., stosowanie urządzeń w technologii przyjaznej środowisku np. energooszczędne klasy A.

III. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA OBIEKTU I DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA

1. Energia elektryczna
 - a. prowadzenie regularnych pomiarów i archiwizacja informacji dotyczących zużycia energii
 - b. **program minimalizowania zużycia energii**
 - c. zoptymalizowanie efektywności funkcjonowania instalacji
 - d. wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (wiatr, słońce)
 - e. dążenie do jak największego stopnia autonomiczności energetycznej obiektu –wykorzystanie w pierwszej kolejności wyprodukowanej we własnym zakresie energii odnawialnej, a następnie korzystanie z energii sieciowej
 - f. stosowanie banków energii niedużej mocy do zasilania oświetlenia i awaryjnego zasilania podstawowych urządzeń technicznych (np. lodówki, oświetlenie, łączność) na czas przerw w dostawie energii z sieci (zamiast agregatów spalinowych)
 - g. sterowanie oświetleniem zewnętrznym i wewnętrznym (zależnie od obecności osób, ruchu czy natężenia światła dziennego)
 - h. **stosowanie oświetlenia energooszczędnego**
 - i. **sprzęt AGD i RTV klasy A.**
2. Budynek
 - a. **przegrody zewnętrzne posiadające izolację termiczną (styropian, wełna mineralna)**
 - b. **stolarka okienna i drzwiowa: stolarka drewniana lub PCV z szybą termiczną**
 - c. **szczelne otwory okienne i drzwiowe (infiltracja na poziomie zapewniającym strumień świeżego powietrza -nawiewniki w oknach, mikro regulacja)**
3. Instalacja grzewcza
 - a. **źródło ciepła: ciepło sieciowe -węzeł ciepłowniczy geotermia, kocioł gazowy-gaz ziemny, kocioł gazowy-gaz płynny, kocioł na biomasę -pelet, kocioł na biomasę -zgazowanie drewna kawałkowego, pompa ciepła**

- b. **przewody rozprawdzające ciepło: instalacja ciepła w obrębie kotłowni/wymiennikowni izolowana termicznie, przewody w przestrzeni nie ogrzewanej piwnice/garaże podziemne izolowane termicznie, przewody rozprawdzające ciepło prowadzone natynkowo izolowane termicznie**
 - c. **odbiorniki ciepła: odbiorniki ciepła wyposażone w urządzenia regulujące dopływ ciepła w zależności od potrzeb: grzejniki - zawory z głowicami termostatycznymi, pętle ogrzewania płaszczyznowego (podłogowego/ ściennego)-termostaty w pomieszczeniach współpracujące z siłownikami na każdej pętli**
 - d. **rozbudowane instalacje ogrzewcze wyposażone w system BMS**
4. Ciepła woda użytkowa (c. w. u.)
- a. **c. w. u przygotowywana centralnie: ciepło sieciowe -węzeł ciepłowniczy geotermia, kocioł gazowy-gaz ziemny, kocioł gazowy-gaz płynny, kocioł na biomasę -pelet, kocioł na biomasę - zgazowanie drewna kawałkowego, pompa ciepła, pompa ciepła i instalacja PV**
 - b. **wspomaganie przygotowania c .w. u: instalacja kolektorów słonecznych, pompa ciepła, instalacja PV, elektryczna**
 - c. **zasobnik c. w. u. wyposażony w izolację termiczną**
 - d. **instalacja c. w. u : wyposażona w centralną regulację temperatury -termostatyczny zawór mieszający, regulacja miejscowa- baterie termostatyczne , instalacja rozprawdzająca c. w. u wyposażona w obieg cyrkulacji, przewody izolowane, wylewki wyposażone w perlatory**
5. Wentylacja i klimatyzacja
- a. **wentylacja mechaniczna wyposażona w odzysk ciepła /chłodu, możliwość regulacji ilości powietrza w zależności od potrzeb**
 - b. **klimatyzacja: instalacja wyposażona w odzysk ciepła/chłodu, instalacja z możliwością freecoolingu, urządzenia wytwarzające chłód wysokiej sprawności, agregaty chłodnicze wyposażone w sprężarki inwerterowe, możliwość regulacji miejscowej w zależności od potrzeb, rozbudowane systemy wyposażone w BMS**
 - c. **chłodnie i mroźnie: zaizolowane termicznie, wejścia zabezpieczone przed nadmierną wymianą powietrza, szczelne zamknięcia, agregaty chłodnicze wysokiej sprawności**
6. Inne:
- a. **charakterystyka energetyczna budynku w widocznym miejscu**
 - b. **pomiar „zużycia” energii cieplnej wraz z archiwizacją**
 - c. **pomocnicze źródło ogrzewania wody basenowej z wykorzystaniem OZE**
 - d. **odzysk ciepła z wody basenowej po płukaniu filtrów**
7. Woda i ścieki
- a. **przewodzenie regularnych pomiarów i archiwizacja informacji dotyczących zużycia wody**
 - b. **w wypadku własnego ujęcia wody, prowadzenie monitoringu oraz właściwe zabezpieczenie, dbanie o właściwą jakość wody: minimum stosowanie filtrów mechanicznych**

- c. **program oszczędzania wody poprzez rozwiązania w ramach instalacji wodno-ściekowej (np. perlatory, regulatory temperatury i przepływu wody, dwudzielna spłuczka, odzysk „szarej wody” itp.), wykorzystanie deszczówki, system prania „na żądanie”, w łazienkach krótki regulamin oszczędnego korzystania z wody**
 - d. **w wypadku prowadzenia zbiorowego żywienia – separator tłuszczu**
 - e. system zagospodarowania (np. oczyszczalnie) bądź odprowadzania ścieków, potwierdzony właściwą dokumentacją.
8. Gospodarka odpadami
- a. **opracowane zasady zarządzania odpadami wraz z umowami na ich odbiór**
 - b. **ogólna informacja o dostępności wody pitnej bezpośrednio z sieci wodociągowej w celu wykorzystania zasobów lokalnych bez konieczności zakupu wody w opakowaniach jednorazowych**
 - c. eliminacja bądź maksymalne ograniczenie nie biodegradowalnych artykułów jednorazowego użytku
 - d. ograniczenie zużycia papieru (gdzie to możliwe rozwiązania elektroniczne, druk dwustronny itp.)
 - e. korzystanie z opakowań szklanych podlegających zwrotowi lub przewidzianych do recyklingu
 - f. segregacja wg aktualny przepisów prawa(min. 5 frakcji)
 - g. **przygotowanie oznakowanych miejsc i pojemników na segregację wraz z informacją dla gości o sposobie segregacji - sortowanie i przekazywanie odbiorcom bądź punktom przyjmującym odpady niebezpieczne**
 - h. optymalizacja objętości odpadów w określonych frakcjach(np. belkowanie, zgniatarki czy suszarki) i procedury dotyczące kartoników, nakrętek itp.
9. Zakupy w ramach umacniania i promowania proekologicznego charakteru świadczonych usług, wybierane są zawsze produkty i rozwiązania przyjazne środowisku. Dotyczy to zarówno towarów, jak i usług. Należy kierować się certyfikatami, pochodzeniem od lokalnych dostawców czy przedsiębiorców oraz pochodzeniem z recyklingu. Zakupy w dużych zbiorczych opakowaniach, by uniknąć nadmiernej ilości odpadów, opakowania biodegradowalne, bądź do segregacji lub z kaucją.
10. Środki chemiczne
- a. stosowanie środków przyjaznych środowisku
 - b. ograniczenia w używaniu środków chemicznych
 - c. nie używanie soli i środków chemicznych do odśnieżania
 - d. w zieleni towarzyszącej stosowanie tylko ekologicznych nawozów i środków ochrony roślin
 - e. w przypadku gospodarstw rolnych stosowanie się do zasad zrównoważonego rolnictwa
11. Prowadzenie wewnętrznego monitoringu środowiska, przeglądów ekologicznych i ocen przyjętych przez obiekt.
12. Stałe doskonalenie i rozwijanie przyjętej polityki ekologicznej.

IV. EDUKACJA EKOLOGICZNA I WSPÓŁPRACA

1. W przypadku przygotowywania ofert prezentujących dziką przyrodę zachowanie zasad bezpieczeństwa zarówno wobec ludzi jak i środowiska, nie powodujących degradacji, niepokojenia zwierząt (szczególnie w sezonie lęgowym), współpraca z wykwalifikowanymi przewodnikami, edukatorami, a także samodoskonalenie w ramach kursów.
2. W wypadku posiadania zwierząt udomowionych (preferowane rasy i odmiany zachowawcze), przestrzeganie zaleceń dotyczących ich dobrostanu. Jeśli obiekt używa zwierząt do transportu, rekreacji jak i zajęć edukacyjnych, konieczność sporządzenia pisemnych wytycznych dotyczących maksymalnego obciążenia i czasu pracy. Informacja dla gości o posiadanych zwierzętach oraz możliwości przyjazdu do obiektu z własnymi zwierzętami.
3. **Informacje dla turystów dotyczące zachowania podczas zwiedzania obszarów chronionych, zabytków, miejsc historyczno-kulturowych.**
4. Przygotowanie i realizacja ofert dotyczących dziedzictwa historyczno-kulturowego. Współpraca z wykwalifikowanymi przewodnikami w tym zakresie, organizowanie, wspieranie i aktywne uczestnictwo we wszelkich projektach, imprezach promujących historię i kulturę regionu.
5. Sprzedaż produktów regionalnych, pamiątek produkowanych lokalnie, stosowanie opakowań biodegradowalnych.
6. Przygotowanie biblioteczki dostępnej dla gości z pozycjami dotyczącymi regionalnego dziedzictwa przyrodniczego i historyczno-kulturowego, mapami, przewodnikami, kluczami do oznaczania gatunków zwierząt, roślin, grzybów, pakietami edukacyjnymi z gramami i zabawami, nagraniami z muzyką regionalną, głosami zwierząt itp.
7. Opracowanie założeń edukacyjnych w postaci ścieżek dydaktycznych czy miejsc edukacyjnych, prezentujących np. ptaki, owady, rośliny, lokalne zwyczaje, rzemiosło, sztukę, tradycję, historię itd. **Prezentowanie ekologicznych rozwiązań stosowanych w obiekcie.**
8. Współpraca z władzami lokalnymi, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi, zarządcami terenów chronionych, obiektów zabytkowych i kulturowych, organizatorami ruchu turystycznego.
9. Uczestnictwo w projektach, kursach, organizacjach zajmujących się edukacją ekologiczną, turystyką zrównoważoną i ekoturystyką, aktywną ochroną dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.
10. **Zamieszczenie na stronie internetowej informacji na temat dziedzictwa i atrakcji przyrodniczych i historyczno-kulturowych oraz form edukacji realizowanych w obiekcie i jego pobliżu. Przekierowania na strony obszarów chronionych, ośrodków edukacyjnych, obiektów i atrakcji historyczno-kulturowych.**

V. TRANSPORT

1. W przypadku organizowania zajęć poza obiektem, ograniczenie do minimum transportu samochodowego.
2. Zachęcanie lub oferowanie (również poprzez współpracę z wypożyczalnią i ośrodkami) korzystania z turystyki konnej, rowerowej, kajakarskiej, żeglarskiej, nart biegowych czy raket śnieżnych itp. Prowadzenie bądź nawiązanie kontaktu z organizatorami i szkółkami aktywnych form turystyki przyjaznej środowisku.
3. **Zachęcanie gości do korzystania z transportu publicznego, sieci transportu turystycznego zorganizowanego przez lokalnych przewoźników.**
4. Dostęp do sieci elektrycznej przy miejscach postojowych w celu umożliwienia ładowania akumulatorów pojazdów elektrycznych (rower, skuter, samochód).

VI. INFORMACJA I PROMOCJA

1. **Przyjęcie, stałe rozwijanie i umacnianie profilu eko w swojej działalności.**
2. **Określenie i prezentacja zasad, procedur i standardów, którymi kieruje się obiekt w ramach swojej działalności z informacją na temat uzyskanych certyfikatów, etykiet i znaków jakości itp.**
3. **Promocja i informacja na temat dziedzictwa przyrodniczego i historyczno-kulturowego regionu zarówno jeśli chodzi o jego wartość i atrakcyjność, jak również zagrożenia i ochronę.**
4. **Oznakowanie i reklamy czytelne, zawierające informację o profilu eko wkomponowane w krajobraz, w którym są zamieszczone.**
5. Ograniczenie broszur papierowych, druk na papierze makulaturowym.
6. Współpraca z organizatorami ruchu turystycznego przewoźnikami, usługodawcami, producentami itd., którzy również kierują się standardami eko w swojej działalności. Wzajemne wsparcie także poprzez informowanie i reklamowanie wśród klientów. Działanie bądź dążenie do tworzenia ekosieci.
7. **Szkolenie pracowników w zakresie ochrony środowiska i zasad turystyki zrównoważonej, a także standardów przyjętych w obiekcie hotelarskim.**
8. **Przygotowanie ankiet umożliwiających wypowiedzenie się klientów w kwestiach oceny podjętych działań proekologicznych oraz zaproponowanie rozwiązań i przedstawienie potrzeb.**